

Sygn. akt V KS 18/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **P. N.**

oskarżonego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 165 § 1 pkt 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 września 2018 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...],

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w L.

z dnia 5 stycznia 2018 r., sygn. akt III K [...]

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

- 1. uchyła wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...] i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. nakazuje zwrot oskarżonemu P. N. uiszczonej opłaty od skargi w wysokości 750 (siedmuset pięćdziesięciu) złotych.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu apelacji prokuratora wniesionej na niekorzyść oskarżonego, wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...], uchylił wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 stycznia 2018 r., sygn. akt III K [...], uniewinniający P. N. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 165 § 1 pkt 2 k.k. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Skargę na wyrok kasatoryjny Sądu drugiej instancji wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., przez uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w L. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi z jednoczesnym wskazaniem, jako podstawy do wydania takiego rozstrzygnięcia – braków w argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego oraz konieczności przeprowadzenia ponownej analizy stanu faktycznego, podczas, gdy art. 437 § 2 k.p.k. nie przewiduje takiej podstawy wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego, a zatem uchylenie zaskarżonego wyroku nie było uzasadnione, zwłaszcza w świetle treści art. 455a k.p.k. oraz niezachodzącej potrzeby przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Prokuratury Regionalnej, w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, co skutkowało uchyleniem wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...] i przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 437 § 2 zd. II k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Jak wskazuje się w orzecznictwie, z powiązania treści tego przepisu z treścią art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wynika, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do badania, czy w sprawie, na etapie

postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Te uregulowania wskazują więc jednoznacznie, że aby Sąd Najwyższy mógł ustosunkować się do podniesionych w skardze zarzutów, uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego jednoznacznie, która z przesłanek określonych w art. 437 § 2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., II KS 3/17, Prok. i Pr.-wkł. 2018/1/13, LEX nr 2408318; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 r., IV KS 7/18, LEX nr 2499850).

Tymczasem lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala na ustalenie podstawy wydania rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym. Sąd odwoławczy stwierdził bowiem braki w rozważaniach Sądu pierwszej instancji („Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził jednak własnej analizy problemu, jaki wystąpił w tej sprawie, nie dokonał samodzielnej i pełnej oceny tego konkretnego stanu faktycznego, na który wskazywał zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. W sposób oczywisty musi to wpływać na ocenę prawidłowości podjętego rozstrzygnięcia, prowadząc do wniosku, że jest ono co najmniej przedwczesne”) i przyznał rację prokuratorowi, kwestionującemu dokonaną przez Sąd Okręgowy wykładnię prawa materialnego (art. 165 § 1 pkt 2 k.k.) oraz dokonane ustalenia faktyczne, przyjęte za podstawę zaskarżonego wyroku. Nie wyjaśnił jednak, czy podstawą uchylenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji była potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości (a jeśli tak, to z jakiego powodu i dlaczego), czy też istniały wprawdzie podstawy do wydania wyroku skazującego, jednak z uwagi na treść reguły *ne peius*, wynikającej z art. 454 § 1 k.p.k., nie było możliwe skazanie P. N. wyrokiem sądu drugiej instancji, co w konsekwencji obligowało Sąd *ad quem* do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Wskazał jedynie, że uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania w pierwszej instancji wynikało z potrzeby

„wyeliminowania uchybień w sferze ustaleń faktycznych oraz z uwagi na konieczność dokonania ponownie analizy zarzucanego oskarżonemu zachowania na płaszczyźnie art. 165 § 1 pkt 2 k.k.”

Warto w tym kontekście zauważyć, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, które niniejszy skład w pełni podziela, możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. II k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18). W świetle powyższego poglądu, nawet jeśli rozstrzygnięciu Sądu odwoławczego przyświecał *implicite* wzgląd na regułę *ne peius*, to jego obowiązkiem było skorygowanie uchybień Sądu pierwszej instancji, wyrażenie własnej oceny faktycznej i prawnej i dopiero wówczas wskazanie na przeszkodę do wydania wyroku skazującego, wynikającą z treści art. 454 § 1 k.p.k. Taki tok kontroli instancyjnej powinien rzecz jasna znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w treści części motywacyjnej wyroku.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Apelacyjny w [...] dokona ponownego badania zasadności apelacji prokuratora. W wypadku uznania trafności podniesionych w niej zarzutów zdecyduje, czy w sprawie zachodzą podstawy do wydania orzeczenia skazującego, ale wydaniu wyroku tej treści stoi na przeszkodzie art. 454 § 1 k.p.k., czy też postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd *meriti* jest na tyle wadliwe, że niezbędne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Może się jednak również okazać, że wyrok uniewinniający P. N., jaki zapadł w pierwszej instancji był

prawidłowy, a wówczas powodów do uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie byłoby żadnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. O zwrocie opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.